

Våga lita på andra

Svenska Dagbladet den 7 september 2013

Anser du att det går att lita på människor i allmänhet? Då är du i gott sällskap: Två av tre i Sverige svarar ja på frågan – fler än i de flesta länder. Trots att den exakta betydelsen kan diskuteras är frågan lätt att översätta till andra språk, och de flesta svarar utan problem.

Detta enkla mått på tillit är en av samhällsvetenskapens mest intressanta variabler. Länder med hög tillit har bättre fungerande ekonomier och kan lättare bygga upp sociala skyddsnät. Det tycks dessutom vara ett orsakssamband som i grunden är lätt att förstå: När människor är ärliga och litar på varandra kan det mesta lösas smidigare. Mindre energi läggs på bråk och tvister.

När jag föreläser om tillitens betydelse för ekonomin, får jag nästan alltid frågor som bygger på att tilliten i Sverige minskar. Det saknas inte idéer om vad detta skulle bero på: internet och dataspel, besparingar i den offentliga sektorn eller invandring från länder med lägre tillit, är några vanliga – och fullt rimliga – hypoteser. Men de är inte invändningsfria.

Det går att vara social på internet också, inte minst när man spelar dataspel. Besparingarna i Sverige har ofta beslutats i enighet, stärkt landets ekonomi och gjort det möjligt att behålla en generell välfärdsstat. Sådana besparingar har förmodligen inte samma negativa effekt som de panikbesparingar många andra länder tvingas göra nu, då de har misskött ekonomin under lång tid. Även när det gäller invandring finns åtminstone en motverkande faktor: Invandrare från lågtillitsländer till högtillitsländer tycks vara mer tillitsfulla i sin nya miljö än de som stannar kvar.

Det syns inte heller någon tydlig minskning av tilliten i Sverige sedan 1980-talet. Andelen som säger sig lita på andra är anmärkningsvärt konstant. Det är goda nyheter, men det betyder inte att tilliten kan tas för given. I ett globalt perspektiv är högtillitsländer sällsynta, och i exempelvis Storbritannien har tilliten fallit under lång tid.

Fördelarna med tillit uppstår endast om människor är pålitliga och faktiskt lever upp till tilliten. För de flesta är också pålitlighet en självklar dygd.

Inställningen till tillit varierar däremot. Det kan tyckas naivt på gränsen till dumdrigt att lita på andra människor som man inte ens känner. Men det är också modigt och berömvärt. Vad spelar det för roll att människor är pålitliga om ingen vågar ta risken att lita på någon annan?

Andreas Bergh

Docent och välfärdsforskare vid Institutet för Näringslivsforskning och Ekonomihögskolan i Lund